

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української культури

Освітня програма - Бакалавр

Спеціальність – Комп'ютерна інженерія

Галузь знань – 123 Комп'ютерна інженерія

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія української культури
Викладач (-і)	Новосад Марія Гнатівна
Контактний телефон викладача	0979982469
Е-mail викладача	novosadmg@ukr.net
Формат дисципліни	нормативний курс
Обсяг дисципліни	60
Посилання на сайт дистанційного навчання	d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Історія української культури – дисципліна, яка формує ідентичність і національну самоповагу, адже історія культури концентрує у собі такі взаємопов'язані речі, як національна мова, традиції та історична пам'ять. Глибоке вивчення й осмислення своєрідності, самобутності розвитку української культури, об'єктивне бачення сучасних концепцій та різного роду наукових тлумачень щодо історико-культурних подій від ранніх часів до нині сприятимуть формуванню у студентів наукового світогляду, підвищенню загально - культурного рівня, вихованню у них високих морально-етичних якостей, розширенню загальнотеоретичних та специфічних знань на основі опанування національними та загальнолюдськими цінностями в галузі культури і мистецтва.</p> <p>Своєрідність культури та процесів її функціонування розкривається в її здатності бути особливою формою людського буття, а не слугувати тільки предметом споглядання та пізнання або бути благом чи сукупністю благ, здатних забезпечити комплекс культурних запитів та потреб людини і суспільства.</p> <p>Вводячи студента у світ української культури з її основними науковими проблемами і дискурсами, автор намагається представити головні історичні віхи, викладає процес становлення усіх напрямів розвитку культури, простежити процес формування національно-культурних цінностей, поширення нових стилів мистецтва, констатовано зв'язок часів через збереження і розвиток культурних традицій у контексті сучасного культурологічного підходу до культури України як комплексної системи. Автор прагне розглядати історію української культури крізь призму трьох основних проблем: творення певного типу суспільства – умовно кажучи, певної цивілізації; системи спільних цінностей – матеріальних, духовних; та розвитку менталітету історичної людини тобто ідеології. Увагу приділено також з'ясуванню низки теоретичних питань щодо сутності культури, її структури, взаємозв'язку з економічними, політичними та іншими суспільними процесами, співвідношенню загальнолюдських та національних культурних цінностей, традиціям та новаціям у культурі тощо. Розглядаються й проблеми збереження національних культурних традицій в народному середовищі, що і зробило можливим українське культурне відродження і появу незалежної української держави у ХХ ст.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «<i>Історія української культури</i>» вбачається у тому, щоб на основі засвоєння теоретичних знань та фактологічного матеріалу формувати в студентів комплекс знань, вмінь та навичок з української культури в її історичному становленні, поглиблене вивчення системи життєвих сенсів індивідів, соціальних прошарків, народу України, втілених у матеріальних і духовних цінностях певних історичних періодів.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Студенти повинні <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – цивілізаційні витоки і детермінанти української культури; особливості розвитку соціокультурних та релігійно-конфесійних процесів в умовах 	

перебування України під владою інших держав; специфіку ідеологічних впливів Заходу та Сходу; багатогранність і багатство здобутків української культури в контексті світової культури. класифікацію основних джерел, які слугують основою для вивчення процесів і явищ у сфері української культури;

У процесі вивчення курсу «Історія української культури» студенти засвоюють передбачені програмою знання і на цій основі набувають необхідних вмінь і навичок достатньо глибоко аналізувати різноманітні події, процеси і явища зі сфери культурного життя та робити відповідні власні судження і висновки.

Зокрема, студенти повинні *вміти*:

- вільно володіти понятійним та термінологічним апаратом навчальної дисципліни; з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки і закономірності культурного розвитку українського суспільства в різні історичні періоди; визначати місце і роль виданих діячів культурного життя України на певному історичному етапі; узагальнювати досягнення українського народу у сфері культури в історичній ретроспективі, виокремлюючи внесок до скарбниці світового мистецтва.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	Комп'ютерна інженерія	1	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Сучасні підходи до вивчення історії української культури. План. 1. Загальні закономірності розвитку культури. 2. Концепції про поняття і сутність культури. 3. Структурні елементи культури та її функції. 4. Цивілізація як соціальне буття культури. 5. Поняття етнонаціональної культури.	Лекція	Калакура Я.С. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. Калакура, О. Рафальський, М. Юрій. – К.: ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496 с. Пальм Н. Д. Історія української культури : навчальний посібник / Н. Д.	2		Згідно розкладу

<p>2. Культурні процеси на території України в давні часи. План.</p> <p>1.Витоки української культури та історичні умови її формування. 2.Джерела української культури, які визначали її культурні епохи. 3.Язичницька культура та її значення у формуванні традиційної української культури.</p>	лекція	<p>Пальм, Т. Є. Гетало. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 296 с.</p> <p>Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тєвікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.</p>	2		Згідно розкладу
<p>3. Культура княжої доби. План.</p> <p>1. Особливості розвитку Київської держави, прийняття християнства. 2. Мислителі Київської Русі. Книжна справа. 3. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання. 4. Софія Київська як світоглядна ідея та як художній шедевр. 5. Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра. 6. Ткацтво, килимарство та вишивка. 7. Театральне мистецтво. Музика. Танок.</p>	Лекція	<p>Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. 3-тє видання. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 584 с.</p> <p>Галіченко М. В., Поліщук І. Є. Історія української культури: Навчально-методичний посібник. Для студентів усіх напрямів підготовки університету. – Херсон, 2014. – 85 с.</p>	2		Згідно розкладу
<p>4. Українська культура XIV – XVII ст. в європейському культурному просторі.</p>	Лекція	<p>Павлова О. Історія української культури. - К., 2012.</p>	2		Згідно розкладу

<p>План.</p> <p>1. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-лиговську добу.</p> <p>2. Братства, як центри освіти і книгодрукування XIV-XVII ст.</p> <p>3. Козацтво як явище історії та культури.</p> <p>4. Нові процеси в духовному житті: реформування церкви та освіти, розвиток науки.</p> <p>5. Українська культура доби бароко (XVII-XVIII ст. Просвітицтво). План.</p> <p>1. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.</p> <p>2. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі, музиці.</p> <p>3. Образотворче мистецтво в контексті українського бароко.</p> <p>4. Архітектурне бароко.</p>	Лекція	<p>Культура українського народу. - К., 1994</p> <p>Маланюк Є. Книга спостережень.- К., 1996.</p> <p>Міжнародна охорона, захист і повернення культурних цінностей: Збірник документів.- К., 1993.</p> <p>Шейко В. Історія Української культури. – К., 2010.</p> <p>Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. - К., 1994.</p> <p>Історія української літератури: У 2 т. - К., 1988. - Т. 2,</p> <p>Історія українського мистецтва: У 6 т. - К., 1967. - Т.</p>	2		Згідно розкладу
<p>6. Самоутвердження української культури XIX ст.</p> <p>План.</p> <p>1. Формування української національної самосвідомості.</p> <p>2. Творчість Т.Г.Шевченка в становленні української культури.</p>	Лекція	<p>Історія української музики: У 6 т. - К., 1990. - Т.</p> <p>Українська художня культура: Навч. посіб.- К., 2000.</p>	2		Згідно розкладу

<p>3. Українська суспільна думка: розвиток науки і філософії.</p> <p>4. Література другої половини XIX ст.</p> <p>5. Образотворче мистецтво, музика, театр.</p> <p>7. Українська культура XX ст.. Сучасні реалії української культури XXI ст.</p>		<p>Українська та зарубіжна культура: Навч. пос. / За ред. М.Закович. – К., 2000</p>			
<p>План.</p> <p>1. Суспільно-політичні процеси та їх відтворення мистецькими засобами.</p> <p>2. Період «відлиги» в українській культурі як поява нових художніх парадигм.</p> <p>3. Культурно-мистецькі тенденції 70-90-х років XX ст.</p> <p>4. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси.</p> <p>5. Національна культура в умовах зростання самоідентичності.</p>	Лекція	<p>Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX - XX століть. - К.,1993.</p> <p>Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини. - К., 1988.</p> <p>Лобачевський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. — поч. XX ст. — К., 1989.</p> <p>Забужко О.С. Філософія української ідеї: Франківський період. — К., 1993.</p>	2		Згідно розкладу
<p>Семінарські заняття</p> <p>1. Витоки української культури.</p> <p>План</p> <p>1.Витоки української культури та історичні умови її формування.</p> <p>2.Джерела української культури, які визначали її культурні епохи.</p> <p>3.Язичницька культура та її значення</p>	Семінар	<p>Історія Української культури: Навч. пос. /За ред. С. Капчука. – К., 2000.</p> <p>Новосад М.Г. Лекції з історії української культури - Івано-</p>	2	100 балів	Згідно розкладу

<p>формуванні традиційної української культури.</p>		<p>Франківськ, 2013. 140 с.</p>			
<p>2. Культура Київської Русі.</p> <p>План</p> <p>1. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові знання.</p> <p>2. Софія Київська як світоглядна ідея та як художній шедевр.</p> <p>3. Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра.</p> <p>4. Ткацтво, килимарство та вишивка.</p> <p>5. Театральне мистецтво. Музика. Танок.</p>	<p>семінар</p>	<p>Новосад М.Г. Історія української культури: Навчально-методичне забезпечення для дистанційної форми навчання - Івано-Франківськ, 2016. 252 с.</p> <p>Знойко ОЛ. Міфи Київської землі та події стародавні. - К., 1989. 371с.</p> <p>Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – К.,1993.</p>	<p>2</p>	<p>100 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>3. Культура України XIV – першої половини XVII.</p> <p>План.</p> <p>1. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-лиговську добу.</p> <p>2. Брацтва, як центри освіти і книгодрукування XIV-XVII ст.</p> <p>3. Козацтво як явище історії та культури.</p> <p>4. Нові процеси в духовному житті: реформування церкви та освіти, розвиток науки.</p>	<p>Семіна</p>	<p>Січинський В. Чужинці про Україну. - Львів, 1991.</p> <p>Шейко В. Тишевська Л. Історія української художньої культури. - Х., 1999.</p> <p>Нічик ЕМ. Петро Могила в Україні. - К., 1997.</p>	<p>2</p>	<p>100 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>
<p>4. Культура доби ренесансу і бароко.</p>		<p>Шейко В. Історія української культури. – К., 2010.</p>	<p>2</p>	<p>100 балів</p>	<p>Згідно розкладу</p>

<p>План.</p> <p>1. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.</p> <p>2. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі, музиці.</p> <p>3. Образотворче мистецтво в контексті українського бароко.</p> <p>4. Архітектурне бароко.</p> <p>5. Розвиток культури в Україні у другій половині XVIII – поч. XIX ст.</p>		<p>Нічик В.М., Литвинов В.Д. Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI - поч. XVII ст.). - К., 1990.</p> <p>Макаров А.М. Світло українського бароко. - К., 1994.</p> <p>Ісаєвич ЯД. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI-XVIII ст. - К., 1996.</p>	2	100 балів	Згідно розкладу
<p>План.</p> <p>1. Формування української національної самосвідомості.</p> <p>2. Творчість Т.Г.Шевченка в становленні української культури.</p> <p>3. Українська суспільна думка: розвиток науки і філософії.</p> <p>4. Література другої половини XIX ст.</p> <p>5. Образотворче мистецтво, музика, театр.</p>		<p>Попович М.В. Нарис історії культури України. - К., 1998.</p> <p>Лобачевський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. — поч. XX ст. — К., 1989.</p>	2	100 балів	Згідно розкладу
<p>6 Українське національно-культурне відродження (кінець XIX – поч. XX ст.)</p> <p>План.</p> <p>1. Тенденції розвитку українська культури на зламі століть (кінець XIX – поч. XX ст.)</p> <p>2. Особливості</p>		<p>Українська художня культура: Навч. пос. – К., 2009.</p> <p>Новосад М.Г. Історія української культури: Навчально-методичне забезпечення для дистанційної форми навчання -</p>	2	100 балів	Згідно розкладу

<p>розвитку української культури першої половини ХХ ст.</p> <p>3. Культурно-мистецькі процеси 20-30-х рр. ХХ ст.</p> <p>7. Новітня українська культура</p> <p>План.</p> <p>1. Суспільно-політичні процеси та їх відтворення мистецькими засобами.</p> <p>2. Період «відлиги» в українській культурі як поява нових художніх парадигм.</p> <p>3. Культурно-мистецькі тенденції 70-90-х років ХХ ст.</p>		<p>Івано-Франківськ, 2016. 252 с.</p> <p>Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі ХІХ - ХХ століть. - К.,1993.</p> <p>Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. - К., 1997.</p> <p>Новосад М.Г. Лекції з історії української культури - Івано-Франківськ, 2013. 140 с.</p>	2	100 балів	Згідно розкладу
<p>8. Сучасна українська культура в контексті європейської цивілізації.</p> <p>План.</p> <p>1. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси.</p> <p>2 Національна культура в умовах зростання самоідентичності</p> <p>3. Українська культура в сучасних реаліях.</p>		<p>Українська культура: Навч. пос. / За ред. С.Черепанова. – Львів, 1994.</p> <p>Українська художня культура: Навч. пос. – К., 2009.</p> <p>Шейко В. Історія Української культури. – К., 2010.</p>	2	100 балів	Згідно розкладу
Залік				100 балів	Згідно розкладу

<p style="text-align: center;">6. Система</p> <p style="text-align: center;">Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>оцінювання курсу</p> <p>Всі семінарські заняття система оцінювання в період дистанційної форми навчання вимірюється вагою в 100 балів. Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 100 балів відводиться на роботу на семінарських заняттях; написання контрольної роботи; колоквиум (на знання культурологічних термінів; захист презентацій на обрані студентами теми, самостійна робота (100 балів)</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Напередодні письмової (контрольної) роботи (подається 5 запитань) студенти отримують заготовки на самостійну роботу – уміщується глосарій, найважливіша хронологія подій, персоналістика. Окремі завдання із пропонованих потрапляють студентам під час написання письмової роботи. Крім конкретних питань пропонуються також два розлогіх.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Семінарські заняття покликані утвердити у студентів конкретні знання з дисципліни, розвивати мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні теми з історії української культури, займати чітку громадянську позицію</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Для допуску до підсумкового контролю (заліку) студент повинен захистити презентацію з обраної теми вага оцінки – 100 балів; пройти тестування з даних тем - вага оцінки 100 балів; за написання контрольної роботи – мінімум 100 балів, а також засвоїти матеріали семінарських занять –100 балів. Мінімальний сумарний бал для допуску до підсумкового контролю з дисципліни – 25 балів.</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Політика курсу «Історія української культури» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених занять без поважних причин. Студенти, що вивчають дисципліну зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт (переписати контрольну роботу, виконати презентацію, написати самостійну у письмовій формі). У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобросовісності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.</p>	
<p>8. Рекомендована література</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Європейська та українська культура в картинах: Навч. посіб. / За ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько, В. С. Старовойт та ін. – К., 2003. 2. Задорожний В., Кундрат Ю. Курс історії української культури (IX – початок XXI ст.): Навч. посіб. для студентів -україністів. – Ужгород, 2009. 3. Історія світової та української культури: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К., 2010. 4. Історія української культури / Під заг. ред. І. Крип'якевича. – К., 1991 – 1993. 5. Історія української культури: Зб. матеріалів і документів / Упоряд. Б. І. Білик, Ю. А. Горбань, Я. С. Калакура та ін. – К., 2000. 6. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Клапчук, В. Ф. Остафійчук, Б. І. Білик. – К., 2002. 7. Кашуба М. В. Історія української культури: Курс лекцій. – Л., 2011. 8. Культура і побут населення України: Навч. посіб. / Під ред. В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх. – К., 1993. 9. Культура українського народу: Навч. посіб. / В. М. Русанівський, Г. Д. Вервес, М. В. Гончаренко. – К., 1994. 10. Культурологія: історія і теорія світової культури XX ст.: Навч. посіб. / Під. ред. Л. І. 	

Кормича, В . В .Багацького. – Х., 2003.

11. Марченко М . І. Історія української культури. З найдавніших часів до середини XVII ст. – К., 1961.
12. Новосад М. Г. Лекції з історії української культури. - Івано-Франківськ, 2013. - 140 с.
13. Новосад М. Г. Лекції з історії української культури для дистанційного навчання. - Калуш. : Артєкс, 2016. – 251 с.
14. Новосад М. Г. Історія української культури: Навчально-методичні рекомендації. - Івано-Франківськ:Територія друку – 2018. – 96 с.
- 15.Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тєвікова, А.В.Нарасько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
16. Попович М . В. Нарис історії культури України. – К.,1998.
17. Українська культура: Лекції / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
18. Фарєній І . А . Історія української культури з найдавніших часів до кінця X VIII століття: Короткий курс лекцій для студентів заочної форми навчання. – Черкаси, 2012. – 155 с .
19. Шейко В . М., Білоцерківський В . Я. Історія української культури: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К., 2011.
20. Шейко В . М., Тишевська Л . Г. Історія української культури : Навч. посіб. – К., 2006.

Викладач: Новосад Марія Гнатівна